

Sär vuxpedagogernas Rikskonferens
13 september 1013

Sär – vad ligger bakom och hur vill vi ha det? En tillbakablick, nutidsorientering och framtidspaning.

Elisabet Frithiof

Universitetslektor i pedagogik, Linnéuniversitetet

Sär-, särskild...

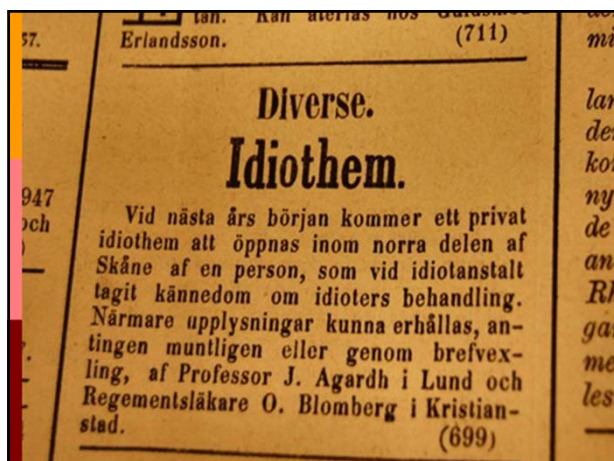
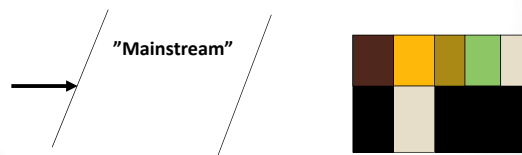
- Särskola, särskild utbildning för vuxna
- Något hålls isär inom utbildningssystemet.
- Normalitet/avvikelse
- Vad rymms inom normaliteten?
- Hur mycket avvikelse tolereras?
- Delaktighet/marginalisering

Det särskildas villkor

- Beror på rådande människosyn, kunskapssyn och samhällssyn
- Förmedlas genom lagar och styrdokument, utbildningens organisation, processer och innehåll
- Befästes genom språkbruk och praxis
- Aspekten tid och rum

Skilda utbildningspolitiska drivkrafter:

- En strävan efter att normalisera det avvikande
- En strävan efter att "ha var sak på sin plats", att kategorisera

Ur *Pedagogisk-psykologisk uppslagsbok*, band II, s. 890 – 907 (år 1944)

Idioter.....	0– 24
Imbecilla.....	25– 49
Debila.....	50– 74
Intellektuellt efterblivna.....	75– 84
'Dumma'.....	85– 94
Normalt utvecklade.....	95–104
Goda begåvningar.....	105–114
Mycket goda begåvningar.....	115–124
Överlägsna begåvningar.....	125–149
Mycket överlägsna begåvningar.....	150–174
Ytterst sällsynta begåvningar.....	175–

Normalisering, mainstream

- Undervisningsinitiativen vid mitten av 1800-talet
- Utbildning för "bildbara sinnesslöa" 1954
- 1967: även de "obildbara"
- Särskolan kommunaliserad 1997
- Inte bara Komvux utan också Särvux
- Betyg och bedömning i särskolan 2011

II. Hur ser det ut idag?

- Några exempel...

"Utvecklingsstörning – vad är det?"

" ...i de skolorna så finns det utbildning, för att utbilda sig. Ja, det är *då* man ser att man är utvecklingsstörd, att man stör dem som utvecklas..."

(Blomman)

FN:s konvention om MR för personer med funktionsnedsättning

Artikel 24 Utbildning

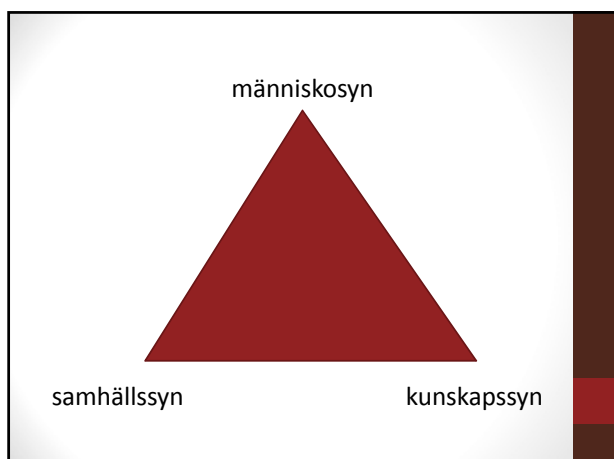
... säkerställa ett sammanhållet utbildningssystem på alla nivåer och livslångt lärande inriktat på *full utveckling av den mänskliga potentialen och känslan för värdighet och egenvärde* samt förstärkning av respekten för de mänskliga rättigheterna, de grundläggande friheterna och den mänskliga mångfalden...

Att stödja en...

- ...utveckling av personlighet, begåvning och kreativitet hos personer med funktionsnedsättning samt av deras mentala och fysiska färdigheter till deras fulla möjligheter...

Elin berättar...

- Taxiresorna till jobbet
- Arbetsmiljön
- Ett "lagom-för-funktionshindrade"-tänkande

Konstnärlig verksamhet

- Fast anställda, med full lön
- Fackligt anslutna
- Högskoleutbildade vid Teaterhögskolan
- En scenskola för blivande skådespelare

"Integrerad scenkonst"

www.moomsteatern.com

What do I mean by access to higher education?

Why is college important for students with ID?

www.thinkcollege.net

© Think College

Dublin

Gävle

Adelaide

Los Angeles

Hälsoinspiratör, 40hp

- Hälsa I (5 hp)
- Inspirationsmetodik I (5 hp)
- Styrka och vardagsmotion I (5 hp)
- Mat och näringslära I (5 hp)
- Styrka (10 hp)
- Mat och näringslära II (10 h)

III. I framtiden?

Öppnade utbildningsvägar

- Ökad kognitiv tillgänglighet
- Ökad valfrihet
- Inget Lagom-för-funktionshindrade-tänkande

Språk och föreställningar

- Tvåspråkigheten, "omsorgsken"

Barron, K. (2001) Omsorgsken, Sociologiska institutionen, Uppsala universitet, Uppsala, 3 sid. Eller <http://www.funktionshinder.se/forum.php?cjE9NTQmZ3J1cHA9b5ZrdGc9MTI=>

- Personer med intellektuellt funktionshinder inte längre "eviga barn"
- "Nej, det får de helvuxna göra..." (Blomman)
- Respekt för människovärdet

Nej, för allt i världen!

Ordet går till Blomman:

"Jo, för som jag sa tidigare, att vi alla människor är olika. En del är utvecklingsstörda och en del inte... ja, så är det alltid. Det hänger ihop med livet."

Möten mellan människor

Föreningen *Klippan*, *Grunden*, *Lika unika* m.fl.

"Vi är en förening för människor som kallas personer med intellektuella funktionshinder." (Grunden, 2010)

"Vår vision är att alla människor ska ses som de resurser de är, att funktionsnedsättningen är en praktisk verklighet för oss men utgör inte vår identitet som människor." (Lika unika)

"...en arena för egna ställningstaganden och oppositionella tolkningar" (Hugemark & Roman, 2012, s. 99)

Fler mötesplatser!

Ett samtal om fosterdiagnostik mellan Marte Wexelsen och Jens Stoltenberg

Framtiden...

”Framtiden är inte ödesbestämd, utan kommer att formas av våra värden, tankar och handlingar”

(Federico Mayor, Svenska Unescorådet, 2001, s.13).

Inklusive våra s.k. språkhandlingar...